

Stockholm 2014-06-03

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande på remissen Statens fastigheter – urval och förvaltning för framtiden (SOU 2013:55)

Sveriges Hembygdsförbund, SHF, vill här lämna sina synpunkter på rubricerad remiss. Vi har tyvärr inte möjlighet att ta ställning till utredningens alla överväganden och förslag, men har vissa principiella synpunkter.

Det väsentliga för samtliga fastigheter är att det kulturhistoriska värdet kan säkras genom en långsiktig förvaltning, oavsett ägarförhållanden. Vi välkomnar utredningens förslag att ge de fastigheter som föreslås kvarstå i statlig ägo en mer sammanhållen förvaltning. Vi instämmer i bedömningen att en utvecklad lagstiftning gör frågan om ägandet mindre relevant för en säker framtida förvaltning.

SHF instämmer till en del med utredningens uppfattning att det statliga fastighetsinnehavet främst ska återspegla statens historiska inriktning, men vi anser samtidigt att staten i enlighet med de kulturpolitiska målen måste ta det yttersta ansvaret för kulturarvet oavsett detta. Att som utredningen gör, resonera i termer av driftunderskott för att argumentera för avyttring är olämpligt, eftersom fastigheternas intäkter är ett mycket begränsat mått på fastigheternas potentiella ekonomiska värde som kulturarv betraktat. Vad som är ett rimligt resursutrymme för förvaltning av Sveriges kulturarv är helt och hållet en politisk fråga.

Vi vill framhålla att många av de fastigheter som föreslås avyttras kommer att medföra höga förvaltningskostnader för nya ägare som då måste ha möjlighet att söka bidrag för kostnadskrävande åtgärder. SHF anser att kulturmiljöanslaget som fördelas via länsstyrelserna måste förstärkas. Anslagsnivån (250 mkr) har varit i stort sett densamma under de senaste åren. Om man beaktar konsumentprisindex har bidragsutrymmet minskat med ca 43 mkr sedan år 2000. Under perioden har flera nya byggnadsminnen tillkommit, bidrag ges nu dessutom till kulturresevat samt till regionala och kommunala kunskapsunderlag.

Eftersom det saknas förslag till anslagsökning, kan vi inte ta ställning till varje enskilt fall men noterar att utredningen förespråkar försiktighet och en utdragen tidsprocess för avyttring av fastigheterna. Vi utgår från att man kommer att ställa höga krav och analysera lämpligheten hos eventuella nya ägare före försäljning. Här ska fortsatt och/eller möjligheter till utvecklad tillgänglighet ha betydelse.

Vi anser att det behövs ytterligare analys av vilka konsekvenser en avyttring får. Vi ser risker med en utveckling där både staten och Svenska Kyrkan strävar efter att avyttra betydande delar av det svenska kulturarvet. Man måste göra en realistisk bedömning av marknadsvärdet på fastigheterna över ett längre tidsspann. Flertalet av dem är belägna på en alltmer avfolkad landsbygd och möjligheterna att utveckla nya besöksmål är beroende av långt fler faktorer än det enskilda objektets eventuella attraktionskraft. En avyttring får inte innebära försämrad tillgänglighet till kulturarvet. Det är viktigt att avyttring inte blir ett självändamål utifrån den föreslagna inriktningen att statens ägande ska begränsas till fastigheter som avspeglar statens historiska utveckling. Det är inte heller uteslutet att vår uppfattning om vilka fastigheter och fornlämningar som har ett högt symbolvärde kan ändras i framtiden.

För Sveriges Hembygdsförbund

Jan Nordwall
Generalsekreterare